

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSNEK:

1-linásdos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

Nyitólé példát soma 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osanádi egyesült
vasutas palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 12.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, március 26.

Békés fordulat a szerbiai válságban.

György trónörökös lemondása. — Háboru helyett forradalom?

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 25.

A mai nap váratlanul nagy jelentőségűnek látszó eseményt hozott az osztrák-magyar—szerb konfliktusban. György trónörökös, a háboruspárt és akció vezetője hirtelen lemondott trónöröklési jogáról és ma nem mutatkozott Belgrádban. Ezzel a háboruspárt elvesztette vezérét és így természetesen kevesebb a reménység arra, hogy a belgrádi harcias elemek most háborút mernek kezdeni. György lemondásának főoka az az esemény, amit már megírt az *Aradi Közlöny*. A trónörökös agyonrúgdalta a szolgáját Kolakovics Jánost. Emiatt a nép fölzudult ellene, a minisztertanács és a király pedig követelték lemondását. György ezt a kormányelnökhöz intézett levelében meg is tett ma.

A változott helyzetet sokan pesszimiztikusan fogják föl, mert úgy vélekednek, hogy itt talán ismét az alattomos Oroszország keze működik titokban, másrészt azt is állítják, hogy Ausztria-Magyarország addig nem mond le a hadüzenet tervéről, amíg abszolút erős biztosítékot nem kap arra, hogy a Balkán békéjét hosszú ideig nem zavarja meg egyetlen állam sem.

Igy hát a helyzet még mindig nem tiszta, habár kedvező fordulat történt is, ami mindenestre némi jogot ad a várvavárt béke eljövételére.

A mai izgalmas nap eseményeiről ezt a tudósítást közöljük a *Pester Lloyd* teljesen megbízható jelentései alapján:

A király a trónörökös ellen.

György trónörökös lemondásáról és előzményeiről ezt jelentik Belgrádból.

Tegnap este felé Belgrádban minisztertanács volt, amelyen Zsivkovics hadügyminiszter izgatottan jelentette ki:

Ha a háboruban Oroszország nem segít bennünket és Szerbia egyedül marad, akkor az országunk végét fogja jelenteni.

Az összes miniszterek legnagyobb fölháborúval tárgyalták György folytonos izgatásait és hevesen tiltakoztak a trónörökös viselkedése ellen. Szóba került az is, hogy György megölte Kolakovicsot. A minisztertanács elhatározta, hogy felkéri a királyt: mondassa le a trónörökségről Györgyöt, mert csak így teremthető meg a béke.

Ennek hatása alatt Péter még tegnap este magához hívatta a trónörökösöt és ráparancsolt, hogy mondjon le. György állítólag ezt felelte:

— Nem mondok le; nincs semmi baj, győzni fogunk, hiszen nekem az orosz cár és Izvolszky külügyminiszter is megígérte, hogyha háborút kezdünk Ausztria-Magyarországgal, akkor támogatni fog bennünket.

Ekkor a király elmondta neki, hogy Oroszország cserben hagyta őket és Izvolszky már megnyugszik az annekszióban. Erre György kijelentette, ha így áll a dolog, ő lemond.

Még tegnap este megírta lemondó levelét, amelyet ma reggel elküldött a miniszterelnöknek.

A levél szó szerint a következő:

Igen Tisztelt Elnök ur!

Mélyen meghatva a teljesen alaptalan és igazságtalan inszINUÁCIÓK által, amelyet egy szerencsétlen véletlen a nagy közönség bizonyos köreiből előidézett, bátorkodom az eddig semmi által be nem piszkított becsületelem és teljesen tiszta és nyugodt lelkiismeretem védelmére a következő nyilatkozatot tenni:

Kötelességemnek legmélyebb tudatában, amelyet most a jelenlegi pillanatban lelkiismeretem parancsol hazám érdekében *összes jogaimról és előjogaimról*, amelyek az alkotmányból kizárólag engem illetnek, *lemondok*. Ezen elhatározásom *megmásíthatlan*, ennél fogva kérem Elnök urat ennek értelmében eljárni, a szükséges lépéseket megtenni, hogy lemondásom a legmagasabb szankciót nyerje. Amikor az összes jogaimról, amelyek engem országunk alkotmányából kifolyólag megilletnek, lemondok, mindenkor igyekezni fogok, hogy mint szerb és katona életemet a királynak és hazámnak feláldozzam.

Fogadja igen tisztelt Elnök ur nagyrabecsülésem kifejezését,

György.

Hogyan történt Kolakovics megölése.

A belgrádi szocialista újság így adja elő Kolakovics családjának elbeszélése után a tiszt szolga meggyilkolását:

A trónörökös néhány nappal ezelőtti sétára indult. Mielőtt elment volna, átadott egy levelet a szolgájának és ezt mondta:

— Ne felejtsd ezt el pontosan kézbesíteni!

— Rendben lesz minden, — felelte a szolga — én különben se szoktam elfelejteni a rám bízott parancsokat.

Erre a trónörökös dühbe jött és így kiáltott:

— *Ma még lyukat lövök a tenyereden*, akkor tudom, hogy nem fogod elfelejteni a parancsaimat.

Hogy mi történt ezután az könnyen érthető abból, hogy néhány óra múlva udvari fogat állott meg a palota előtt és Kolakovicsot a kórházba szállították.

A lap még azt is megírja, hogy a trónörökös a szolgát halála előtt arra kényszerítette: mondja a kórházban azt, hogy esés közben megsebesült és senki se bántalmazta.

Ez az ügy különben roppant nagy hullámokat ver s az általános vélemény Belgrádban, hogy a háboru pártiak lezserelése ennek következtében hamarosan be fog következni.

— **Belgrádból táviratozzák:** Illetékes politikai körökben a Kolakovics ügyet a következőképpen jellemzik: E hó 14-én György trónörökös összeveszett Kolakovics nevű szolgájával. Dühében megverte és felpofozta Kolakovicsot, aki elesett és esés közben a gyomra körül megsérült. Kolakovics, akinek sérve volt, gyorsan elhagyta a szobát. A kórházba vitette magát, ahol két nap múlva meghalt. Halála előtt kijelentette, hogy sérülései a most említett módon történtek, s hogy György herceg hasba rugta. Huszadikán a *Zvonó* című lap, amely megjelenése óta a királyi családot folyton támadja, részletesen leírta a dolgot és követelte György herceg letartóztatását, vagy internálását. De hivatalosan nem vettek tudomást az esetről. Erre a többi lapok is foglalkozni kezdtek az ügygel és a közönség is mindinkább követelte az ügy tisztázását.

György trónörökös határozottan kijelentette, hogy az eset nem igaz, gaz rágalom, de voltak sokan, akik dacára annak, hogy Györgyöt igazságszerető embernek ismerik, *nem hittek neki*. Ez keserítette el annyira Györgyöt, hogy lemondását határozta el. A lemondás híre Belgrádban gyorsan terjedt és mindenütt nagy izgalmat keltett.

Háboru helyett — forradalom

Belgrád-ból táviratozzák: A helyzetet itt ma még nagyon súlyosnak látják. Most már nem háborúra áhítoznak, hanem a csufos kudarc következtében alighanem forradalom tör ki Belgrádban és a közeli városokban, községekben. A *Karagyorgyevics*-dinasztia ellen általános az elkeseredés és félt, hogy a forradalom elsőpri trónjáról Péter királyt.

Különösen azok a hírek keltettek nagy izgalmat és fölháborodást, amelyek arról szóltak, hogy György trónörökös levetette uniformisát és két szolgájával eltűnt Belgrádból. Nem tudni mi igaz e hírből. Annyi mindenesetre tény, hogy Györgyöt egész nap nem látták Belgrádban.

Azok, akik mindenáron háborút akartak és zavart szerettek volna teremteni, rendkívül fölháborodva tárgyalják az eseményeket. A pusztításra szervezett bandák vezetői állítólag kijelentették, hogy *Milovanovics külügyminisztert a nyílt utcán megkövezik, ha békét köt*.

Belgrádból táviratozzák: Egész Belgrádban lázas izgatottság uralkodik, amely óráról-órára nő. György lemondása a felizgatott szenvedélyeket csak újból fokozta. Az egész lakosság úgy, azólván fejvesztetten s izgatottan tárgyalja az eseményeket. Hivatalos autentikus hírek még nincsenek és a legkülönbözőbb kombinációk vannak forgalomban. A külügyminisztérium kijelentette, hogy a trónörökös levelében csakugyan a Kolakovics ügyet jelölte meg lemondása okául.

A háborus-pártiak azt mondják, hogy a kormány kényszerítette Györgyöt a lemondásra, más verzió szerint György azért mondott le, hogy tüntessen a király és a béke-párt politikája ellen; megint mások azt mondják, hogy a kormány a Kolakovics-ügy nagy izgalmaát használta fel arra, hogy Györgyöt megszabaduljon. Sokan azt hiszik, hogy a lemondás nem is végleges és György csak feláldozta magát a békének.

Amikor a miniszterelnök Péternek jelentette fia lemondását, a király ezeket mondotta:

— Hála istennek! Ennek már régen kellett volna megtörténni, hogy ettől a fiutól megszabaduljunk, mert már arról volt szó, hogy én vagy ő.

A király a döntésre nézve fenntartotta magának a jogot. Mint hírlik György reggel automobilon kirándulást tett.

Éjjel jelentik Belgrádból: Ma este nagy gyűlekezetek voltak Belgrádban. A helyzet igen komoly és nem lehetetlen, hogy *kitör a forradalom*. A Karagyorgyevicsekre nézve igen súlyos. A mai események a monarchiával való háborút háttérbe tolták.

Wekerle bécsi utja.

Bécsből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel kilenc órákor már tárgyalat Bielinszky lovag pénzügyminiszterrel azután Binert báróval, majd Aerenthal külügyminiszterrel, tanácskozott, aki Wekerlével való tanácskozását megelőzőleg Schönauich közös hadügyminiszterrel és Hötendorfi Konrád báróval tárgyalat. Két órákor tért vissza a miniszterelnök a külügyminisztertől a magyar házba, ahol a *Pester Lloyd* munkatársát fogadta.

— Milyen fontosságot tulajdonít excellenciád a szerb trónörökös váratlan lemondásának? — kérdezte a hírlapíró.

— Ez a hír, amelynek hivatalos megerősítése még nem történt meg, minden esetre a helyzet javulását jelenti; — mondta Wekerle.

Arra a kérdésre, hogy a német közvetítő indítvány fontosnak tulajdonítható-e, a miniszterelnök így felelt:

— Ez által is *némi javulás áll be* a helyzetben, de ez inkább a nemzetközi konferenciára vonatkozik. A helyzetet mindenesetre javultnak kell tekinteni.

— Igaz-e, hogy ilyen körülmények között a jegyzéket holnap vagy holnapután átnyújtják Belgrádban?

— Ez most semmiképpen sem történik meg, — felelte a miniszterelnök.

Közös minisztertanács

Bécsből táviratozzák: Délután 4 órákor a közös külügyminisztériumban értekezlet volt, amelyen Bienerth báró és Burrián báró vettek részt. A külügyminiszter csak öt órákor érkezett meg, mert délután 4 órákor sürgősen Schönbrunnba hívták. Wekerle Sándor fél öt órákor jelent meg. A tanácskozásokon a pénzügyi és külügyi helyzetről volt szó.

Amíg a közös minisztertanács tartott, azalatt megjelent a palotában *Ferenc Ferdinánd* és a tanácskozás végét megvárta. Annak végeztével beszélt az időközben Schönbrunnból megérkezett Aerenthalal, aki kijelentette Ferenc Ferdinándnak, hogy a helyzetben javulás állott be.

Budapestről táviratozzák éjjel: *Wekerle Sándor* ma este 10 órákor visszautazott Budapestre.

A nagyhatalmak álláspontja.

Illetékes helyről a napokban fölvetődött angol indítvány állásáról a következőket jelentik:

Az angol indítványt Aerenthal elfogadhatatlannak tartotta s visszautasította, amire Anglia másik, javított formulát készített. Erre a monarchia már megadta a választ s még némi változtatást kívánt. Anglia erre a válasza holnap vagy holnapután fog felelni. A helyzetet mindenesetre kedvezőbbnek látják, mint napokkal ezelőtt, mert kétségtelen most már, hogy Oroszország elfogadta Németország békejavaslatát és Bosznia anelexiójában megnyugszik.

Berlinből táviratozzák:

A nemzetközi viszony tegnap óta tetemesen javult, amennyiben mint hivatalosan is megerősítették, Izvolszky kijelentette, hogy Oroszország *Bosznia s Hercegovina anelexióját minden feltétel nélkül akceptálja*, abban a reményben, hogy Aerenthal tervezetét és Szerbia jegyzékét a nagyhatalmak elfogadják, mely különbben alkalmas arra, hogy az Ausztria-Magyarország által követelt garanciát is nyujtsák.

A fordulat hatása a tőzsdéken.

Budapesti tudósítónk telefonálja: A budapesti tőzsdén ma eleinte, dacára a békés híreknek, igen gyöngye volt az irányzat. De mindjárt a *Pester Lloyd* rendkívüli kiadása után, úgy a budapesti, mint a bécsi tőzsdén óriási emelkedés mutatkozott. A forgalom, dacára annak, hogy csak magánforgalom volt, igen magasra szökött. A magyar hitel 714 koronáról 726-ra szökött fel, tehát oly magasra, aminő az utóbbi hetekben nem volt. Az osztrák hitel 611 koronáról 619-re, a magyar koronajáradék 90:20 koronáról 90:80 koronára. A gabona tőzsdén igen esekély volt a forgalom. Buzában alig volt forgalom.

A bécsi tőzsdén még rohamosabb volt az emelkedés, az osztrák hitel 611 koronáról 626 koronára, a magyarországi korona járadék 90 koronáról 90:75 koronára emelkedett.